

ALGERNON BLACKWOOD

**PRÁZDNÝ
DOM**

EUROPA

... A ĎALŠIE HOROROVÉ POVIEDKY

**ALGERNON
BLACKWOOD**

EUROPA

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Algernon Blackwood *Prázdny dom*

Preklad © Renáta Rudišinová 2024

Doslov © Tomáš Horváth 2024

Redakčná úprava © Martin Pleh 2024

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabc 2024 *bee&honey*

Sadzba Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2024

Ako tridsiaty štvrtý zväzok edície Renfield

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2024

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-8237-034-1

PRÁZDNÝ DOM

VĚBY

I

Za Viedňou, no ešte ďaleko od Budapešti, Dunaj preteká opusteným a mimoriadne spustošeným krajom. Hlavný tok sa v ňom rozlieva na všetky strany a z krajiny sa na celé míle stáva širokáske močarisko, ktoré husto pokrýva nízka vrbina. Vo veľkých mapách sa táto oblasť označuje vlnovkami v sýtej modrej farbe, ktorá za brehmi rieky postupne bledne, a krížom cez ňu je veľkým rozťahnutým písmom slovo *Sümpfe*, čiže močariská.

Počas povodňového obdobia voda takmer úplne zalieva široké pieskové láne, riečisko vystlané okruhliakmi i ostrovy posiate vrbami. No zvyšok roka tieto kriaky v nespútanom vetre veselo tancujú, šuchocú striebřistým lístím a nastavujú ho rozpálenému slnku v krajine plnej neopísateľnej krásy, ktorá nikdy nespí. Tieto vřby však nemajú hrubé kmene, a preto sa nemôžu vyrovnat' iným stromom. Navždy zostanú skromnými drevinami s okrúhlymi vrcholkami a jemnou siluetou, ktoré sa kníšu na tenkých kmeňoch a poddávajú sa slabému vánku. Sú ohybné ako stebľá trávy a neustálym kolísaním planine dodávajú pohyb a *život*. Vietor vzdúva celý povrch rieky a prináša vlny, vlny lístia namiesto vody, zelené vlnobitie ako na mori, kým sa nezdvihnú konáre a nenastavia slnku svoje listy so striebřistým rubom.

S radosťou sa nechávam stiahnuť vírom ďalej od brehu. Dunaj si tu nerušene plynie v spletitej sieti ramien križujúcich sa s mnohými ostrovmi a širokými tokmi, ktorými sa s ohlušujúcim hukotom leje voda, vytvára víry, krúťňavy a spenené kaskády, kmáše piesčité brehy, ukrajuje celé kusy zeme aj trsy vřbia a vytvára nespočetné množstvo nových ostrovčekov, ktoré v priebehu dňa menia tvar aj veľkosť a vychutnávajú si svoj prehavý život, kým ich stúpajúca voda vymaže z povrchu zemského.

Presne povedané, táto vzrušujúca etapa života rieky začína krátko za Prešporkom. Vstúpili sme do nej na kanadskom kanoe so zodratým stanom a jediným kastrólom na palube počas jej najvyššej hladiny, približne v polovici júla. Obloha sa s vychádzajúcim slnkom začínala červenat' a my sme sa potichučky vytratili zo spiacieho mesta. Za pár hodín sa z Viedne stala obyčajná začmudená škvrna na modrých kopcoch priľahlého lesa Wienerwald, ktorý sa črtal na horizonte. Naraňajkovali sme sa za dedinou Fisheramend, pod brezovým hájikom vlniacim sa vo vetre. Uháňali sme dolu prúdom cez Orth, Petronell (staré rímske kamenné mesto Marca Aurélia), Hainburg až popod hrozivé skaly hradu Theben na okraji Karpát, ku ktorým sme sa priblížili zľava a prešli cez hranicu Rakúska s Uhorskom.

Uháňali sme rýchlosťou dvanásť kilometrov za hodinu a čoskoro sme prenikli hlbšie do Uhorska, kde nás bahnisté vody – jasná črta povodní – privádzali na plytčinu a sťahovali do vodných vírov, kým sa pred nami na obzore vynorili veže Prešporku (uhorsky Poszóny). Nato naše kanoe poskočilo ako plnokrvník, preletelo závatnou rýchlosťou popri sivých múroch, prekonalo bez ujmy ponorenú reťaz kyvadlového mosta *Fliegende Brücke*, prudko zahlo doľava a pustilo sa po žltej pene priamo do divočiny pozostávajúcej z mnohých ostrovov, piesočných plytčín a močarísk – kráľovstva vríb.

Zmena nastala okamžite, ako keď v bioskope* klepnutím nečakane zmizne snímka mestských uličiek a vystrieda ju jazierko pod lesom. Vtrhli sme do spustenej krajiny. Neprešla ani pol hodina a z dohľadu sa stratili všetky loďky, rybárske chatky či červené strechy, po ľudskom osídlení či civilizácii nezostalo ani stopy. Navôkol nebolo ani živej duše, zostali sme priam odrezaní od sveta. Jedinečná krajina vríb, vetra a vody nás okamžite očarila. So smiechom sme jeden druhému udelili špeciálnu priepustku, vďaka ktorej by nás pustili dnu, a trochu okázalo sme sa vystatovali, že nám vlastne nie je treba nijaké povolenie do odľahlej ríše zázrakov a mágie – ríše so vstupom vyhradeným len pre oprávnených, pričom nepovolane osoby napomínali všadeprítomné nepísané pravidlá; teda v prípade, že mali dosť predstavivosti a všimli si ich.

Hoci popoludnie ešte len začalo, neutíchajúce nárazy búrlivého vetra nás vyčerpalí, a tak sme sa pustili do hľadania vhodného miesta na prenocovanie v stane. Lenže komplikovaná povaha ostrovov nám prácu vôbec neľahčovala. Silný prúd nás najprv k brehu zanášal a nato od neho odsúval. Konáre vríb nám dodriapali dlane, keď sme sa snažili pribrzdiť kanoe rukami. Do rieky sme stiahli vari aj meter piesku, keď do nás surovo narazil bočný vietor. Napokon sme sa s ťažkosťami preplavili do mŕtveho ramena, kde sa nám kanoe konečne podarilo vytiahnuť na breh. Po vynaloženom úsilí sme sa upotenie, no veselí vystreli na horúci žltý piesok a oddychovali na páľave v závetrí s jasnou oblohou nad nami, pričom okolo nás tancovali zástupy hlučných vríb, ktoré nám akoby tlieskali ligotajúcimi sa ručičkami v lúčoch rozžeraveného slnka.

„To je ale riadna rieka!“ povedal som svojmu spoločníkovi pri spomienke na kus cesty, ktorú sme začali pri prameni rieky v Čiernom lese na začiatku júna. Ten musel neraz vyskočiť z kanoe a tlačiť ho brodiac sa v plytčinách.

„Teraz nám už dúfam nič nevyvedie,“ povedal, vytiahol kanoe trochu vyššie na piesok do bezpečia a potom sa uložil, aby si oddýchol.

* bioskop, -u m. prístroj na premietanie pohyblivých obrázkov, starší typ kinematografu

Ležal som po jeho boku, šťastný a pokojný, obkolesený živlami – vodou, vetrom, pieskom a slnkom – a rozmyšľal som nad dlhou cestou, ktorú sme už mali za sebou, nad dlhou cestou k Čiernemu moru pred nami. Radoval som sa, že ma sprevádza môj príjemný a šarmantný priateľ, Švéd.

Nebola to naša prvá spoločná cesta, no Dunaj, viac ako akákoľvek iná rieka, nás ohúrila svojou *energiou* hneď na začiatku. Zo zurčiaceho pramienka, ktorý sa predieral na svet naprieč borovicovými lesmi pri dedine Donaueschingen, sa stala mohutná rieka hľadájúca úkryt v opustených močiaroch, kde nepozorovaná a nespútaná v nás vytvárala dojem, že sme svedkami vývoja živej bytosti. Na začiatku sa správala mierumilovne, no keď sme nahliadli do hĺbín jej duše, objavili sa u nej násilné pohnutky a valila sa ako obrovská vodná príšera cez všetky krajiny, ktorými sme doposiaľ prešli. Držala naše skromné plavidlo na mocných ramenách, dokonca si nás niekedy doberala, no stále to bolo v priateľskom duchu a s dobrým úmyslom. Netrvalo dlho a začali sme o nej premýšľať ako o *Významnej osobnosti*.

Nemohlo tomu ani byť inak, pretože nám prezradila všeličo zo svojho tajomného života. Keď sme po zotmení ležali v stane, počuli sme ju spievať mesiacu. Vyludzovala čudnú sykavú melódiu, za ktorú vraj mohli okruhliaky na jej koryte, šúchajúce sa o seba v prúde. Takisto sme zachytili zurčanie vodných vírov, ktoré nečakane rozprúdili celkom pokojnú hladinu, dunenie plytčín a rýchlych vodopádov, neustávajúci hukot prehlušoval bežné zvuky na povrchu a ľadová voda narážala o brehy rieky. Počuli sme, ako sa vzpínala a jasala, keď jej dážď dopadal rovno na tvár, ako sa rozliehal jej smiech, keď vietor fúkal proti prúdu a usiloval sa spomaliť ju. Poznali sme všetky jej zvuky, ako sa rinula a penila, ako bezstarostne špliechala vodu na mosty, ako placho postupovala, keď mala pred sebou kopec, ako sa snažila správať dôstojne, keď prechádzala mestečkami, ktorým by si nedovolila vysmievať sa, ako jemne a sladko šepkala, keď ju slnko nežne hladilo na pomalom meandri, ako sa bezhlavo valila nadol, kým sa proti nej nezdvihol prúd.

Počas svojho predchádzajúceho života, keď ju ešte nepoznal celý svet, mala v rukáve kopy figľov. Na niektorých horných úsekoch medzi švábskymi lesmi boli miesta, ktoré o nej ešte nechyrovali. Tam sa strácala v zemi a vychádzala na opačnej strane priepustných vápencových kopcov, pričom sa rozhodla, že ďalej bude pokračovať ako nová rieka s novým menom. Lenže vo svojom starom koryte nechala tak málo vody, že sme museli z kanoe vystúpiť a celé míle sa vedľa neho brodiť naprieč plytčinou.

Počas obdobia pochabej mladosti, predtým ako k sebe pustila malé, no dravé prítoky z Álp, bolo jej najväčším pôžitkom robiť šibalstvá ako líška. Stanovila jasné

hranice, a hoci uháňali celé míle bok po boku, tiekli na rôznych úrovniach. Vyslovene odmietala prijať akýkoľvek nový prírastok. Za mestom Passau sa prestala zahrávať s prítokom Inn. Nemohla viac ignorovať silu, akou si razil cestu a tlačil sa na ňu, kvôli nemu jej nezostalo nijaké miesto v dlhokánskej kľukatej rokline a vybrala sa s rozčerenou hladinou proti vysokým skalám, do ktorých narážala, kým ich neprerazila. Počas toho súboja sa kanoe zošmyklo z jej ramien na prsia medzi bojujúce vlny, na čo v živote nezabudnem. Lenže prítok Inn dal starej rieke lekciu, a preto sa za mestom Passau prestala tváriť, že ho nevidí.

Bolo to už dávno a odvtedy sme našu *Významnú osobnosť* spoznali oveľa lepšie. Kým sme pod rozpáleným júnovým slnkom prechádzali okolo pšeničného poľa pri bavorskom meste Straubing, pomaly nám posielala varovné signály. V našich predstavách bola voda len niekoľko palcov pod hladinou a pod ňou, ukrytý pod hodvábnym rúškom, tancoval húf vodných víl, ktoré si v hĺbke pokojne nažívali, kým ich niekto nevyrušil.

Mnoho sme jej odpustili pre jej zhovievavosť ku vtákom a zvieratám, ktoré sa stránilí brehu. Na opustených miestach rieku po oboch stranách lemovali kormorány stojace v šíkoch ako čierne laty v plote, sivé vrany sa tlačili na kamennom riečisku, bociany postávali a lovili ryby na plytčinách medzi ostrovčekmi a orly, labute aj kadejaké močiarovité vtáky plachtili vo vzduchu s trblietavými krídlami, štebotali či nahnevane škriekali. Ako by sme mohli rieke vyčítať jej rozmary, keď nám za východu slnka pred nosom skočil do vody srnec a preplával okolo provy kanoe, alebo keď sme v kroví neraz zahliadli zvedavé oči srniek, alebo sa stretli zoči-voči s hnedookým jeleňom počas toho, ako sme naplno pádlovali meandrom do ďalšej časti rieky. Medzi kríkmi sa ukrývali aj líšky, pôvabne prekračovali naplavené drevo a strácali sa tak nečakane, že sme si ani nevšimli, ako sa im to podarilo.

No za Prešporkom sa všetko zmenilo a rieka zväznela. Viac nám v ústrety ne vychádzala. Stalo sa tak na polceste k Čiernemu moru, na prvý pohľad ďaleko od neznámych krajín, kde nie sú povolené žiadne vtipy, ktoré by aj tak nikto nepochopil. Zrazu dospela a vyžadovala si od nás úctu a dokonca obdiv. Rozdelila sa na tri ramená, len aby sa o sto kilometrov nižšie znovu spojila, pričom ani nenechala odkaz, ktorú cestu máme zvoliť.

„Ak sa vyberiete bočnými ramenami,“ varoval nás uhorský strážnik, ktorého sme stretli v Prešporku počas chystania zásob, „po prílive sa ocitnete štyridsať míľ od akejkoľvek živej duše. Bez jedla a vody raz-dva umriete od hladu a smädu. V okolí nenájdete nikoho, nenatrafíte na nijakú farmu ani na rybárov. Varujem vás, zatiaľ nikam nechod'te. Rieka stále stúpa a čoskoro spolu s ňou zosilnie aj vietor.“

Zo stúpajúcej rieky sme si nerobili ťažkú hlavu, no zostať o hlade a smäde bola vážna vec, a preto sme si pribalili viac zásob. Čo sa týka zvyšku, strážnikova predpoveď sa naplnila a vietor postupne silnel, kým nedosiahol stupeň hodný víchrice.

Utáborili sme sa o čosi skôr ako zvyčajne, do západu slnka ostávala ešte dobrá hodinka či dve. Nechal som spať svojho spoločníka na rozpálenom piesku a zbežne som si prehladal naše ubytovanie. Ako som zistil, ostrov sa rozliehal na ploche menšej ako jeden ár a jeho pieskové nábrevie bolo len dve-tri stopy nad hladinou rieky. Nad jeho opačným koncom, smerom na západ, visel opar, ktorý prinášal silný vietor od lámajúcich sa vln. Mal deltovitý tvar s vrcholom proti prúdu.

Stál som tam niekoľko minút a pozeral na dravú vodu, ako sa valí nadol s hukotom. Vlny narážali do brehu, akoby ho chceli stiahnuť so sebou, a voda sa po oboch stranách stáčala do dvoch spenených pásov. Zem sa z prívalu otriasala a vrby sa zúrivo metali vo vetre, čím vytvárali zvláštny dojem, akoby sa ostrov naozaj hýbal. Spredu, míľu či dve vyššie, ku mne zostupovala mohutná rieka. Mal som pocit, že hľadím nahor na zosúvajúci sa kopec, biely od peny, ktorý vyskakuje na všetky strany, akoby sa chcel ukázať v posledných slnečných lúčoch.

Na zvyšku ostrova rástli husto vrby a bolo sa ním treba predierať, no napriek tomu som sa ta vybral. Za mrku sa pohľad na rieku zmenil. Pôsobila omnoho temnejšie a rozzúrenejšie. Hľadel som na chrbát vzpínajúcich sa vln, postriekaných penou, ktoré tlačil dopredu silný nárazový vietor. Dovedel som takmer na míľu vzdialené miesto, kde sa rieka valila pomedzi ostrovčeky a mizla za širokým oblúkom medzi vrbami, ktoré ju obkľučovali ako smädné stádo nenásytných tvorov. Pripomínali predpotopné špongiové rastliny, ktoré hltavo nasávali rieku, kým sa nestratila z dohľadu. Zhromaždilo sa ich tam nespočetné množstvo.

Úplná samota a absurdné predstavy spoločne vytvárali vskutku veľkolepý pohľad na rieku. Kým som zvedavo hľadel do diaľky, niečo sa vo mne začalo prebúdzat'. Môj pôžitok z nespútanej krásy narušil neželaný a nevysvetliteľný nepokoj, takmer strach.

Stúpajúca rieka, hádam, vždy veští niečo zlé. Mnoho z ostrovčekov predomnou do rána pravdepodobne zmizne. Duniaca masa vody vzbudzovala rešpekt. Ale aj tak som si uvedomoval, že môj nepríjemný pocit vyžaruje z omnoho väčšej hĺbky. Nebol som ohromený či rozčarovaný, muselo to byť niečo iné. Dokonca to nemalo nič spoločné ani s kvíliacim vetrom, a to napriek tomu, že taký rozzúrený orkán by vyniesol celé vrby aj s koreňmi do vzduchu a rozmetal by ich po krajine ako plevy. Vietor šantil, pretože mu v tom na nížinatej krajine nič nebránilo, a ja som si so značným vzrušením uvedomoval, že sa so mnou hrá. Napriek tomu ten neznámy

pocit ohrozenia nemal s vetrom nič spoločné. Bol taký hmlistý, že som nedokázal vystopovať jeho príčinu a patrične sa s ním vysporiadať, hoci som si uvedomoval, že vyplával na povrch v momente, keď som pochopil, že proti nespútanej sile živlov nič nezmôžeme. Istú zásluhu na tom niesla aj rastúca rieka – bola to neprijemná predstava, že sa zahrávame so silami, ktoré nás majú v hrsti cez deň aj v noci. Keď sa spojili, dosahovali obrovské rozmery a pohľad na ne prebúdzať moju predstavivosť.

Ak som dobre rozumel, ten pocit vo mne vyvolávali vŕby, celé áre vŕb, ktoré tu husto rástli, vlnili sa kam len oko dovidelo, nakláňali sa nad riekou, akoby ju chceli udusiť, stáli jedna za druhou v niekoľko míľovom zástupe pod holým nebom a pozorovali, načúvali, vyčkávali. Trochu ma znervózňovali, pretože na rozdiel od živlov boli v prevahe a napádali naše mysle, až kým sa im v našej predstavivosti podarilo vytvoriť neznámu mocnú silu, ktorá k nám navyše nebola veľmi priateľská.

Veľkolepé úkazy prírody ohurujú ľudí tak či onak, no nebolo to po prvý raz, čo som si na vlastnej koži zažil zmeny jej nálad. Kým vysoké hory zastrašujú a hlboké oceány naháňajú hrôzu, husté lesy majú svoje čaro. No všetky sa jedného dňa ocitnú v blízkom spojení s ľudským pokolením a jeho životnými skúsenosťami. Príroda vtedy v ľuďoch dokáže prebudiť pochopiteľné, ale aj znepokojujúce pocity. Majú sklon vyzdvihovať svoje prednosti.

Lenže v záplave vŕb som cítil niečo úplne iné. Vyžarovalo z nich niečo, čo na mňa pôsobilo stiesňujúco. Vzbudzovali vo mne úctu, to je pravda, no úctu hraničiacu so strachom. Zomknuté šíky vŕb navôkol tmavli, ich tiene sa pomaly predlžovali. Zúrivo, no zároveň ladne sa knísali vo vetre a prebúdžali vo mne ťaživý pocit, že sme vstúpili do cudzieho sveta, v ktorom nás považovali za votrelcov, v ktorom sme neboli vítaní – v ktorom nám možno hrozilo obrovské nebezpečenstvo!

Pocit narastajúcej hrôzy, ktorý sa zdráhal odhaliť mi svoju celú tvár, ma v tom čase netrápil. Nikdy som sa ho však úplne nezabavil, dokonca ani počas takej manuálnej práce ako je stavanie stanu v besniacom vetre a rozkladanie ohňa. Zostal dostatočne prítomný nato, aby ma obťažoval a zneprijemňoval mi zážitok, pričom to nádherné miesto nami zvolené na prenocovanie oberal o čaro. Môjmu spoločníkovi som však nič nepovedal, pretože mu podľa mňa chýbala predstavivosť. V prvom rade by som mu nedokázal vysvetliť, čo tým myslím, a ak by sa mi to podarilo, len by sa mi vysmial.

Stred ostrova ležal o čosi nižšie, a tak sme stan rozložili tam. Vŕby stojace navôkol trochu lámali vietor.

„Smutný tábor,“ poznamenal Švéd nepohnutým hlasom, keď sme konečne postavili stan, „nemáme kamene ani na malé ohnisko. Navrhujem, aby sme v ceste pokračovali hneď po svaní. Tento piesok tu dlho nezostane.“

Z predchádzajúcich skúseností, keď na nás v hlbokej noci spadol stan, sme sa dosť poučili, a preto sme náš útulný prechodný domov zaistili čo najlepšie a vybrali sa nazbierať drevo, aby nám vydržalo aspoň tak dlho, kým sa uložíme na spánok. Konáre vrb by nám nepomohli, a tak našou jedinou možnosťou bolo naplavené drevo. Dôkladne sme prečesali celý breh. Stúpajúca voda ho obmývala a so šplechotom a bublaním z neho odkrajovala obrovské kusy zeme.

„Ostrov je omnoho menší, ako keď sme sem prišli,“ povedal Švéd. „Takýmto tempom dlho nevydrží. Mali by sme vytiahnuť kanoe bližšie k stanu a byť pripravení kedykoľvek vyraziť. Ja budem spať oblečený.“

Bol práve trochu ďalej odo mňa pri brehu, keď som začul veselý smiech.

„Pánabeka!“ vykrikol. Otočil som sa zo zvedavosti, čo ho tak prekvapilo. Chvilu som ho nevedel nájsť, lebo bol za hustými vrbami.

„Čo to, preboha, je?“ znovu som začul jeho hlas, no tentoraz bol vážny.

Rýchlo som za ním pribehol. Pozeral na riekku a prstom ukazoval na niečo vo vode.

„Bože na nebi, veď je to ľudské telo!“ vykrikol rozrušene. „Pozri!“

V spenených vlnách sa prevracalo niečo čierne a rýchlo to okolo nás preletelo. Strácalo sa a znovu vynáralo na povrchu. Pohybovalo sa takých dvadsať stôp od brehu, a keď to prúd doniesol bližšie, zvrtilo sa a natočilo k nám svoju tvár. Naskytlo sa nám pohľad na zvláštne žlté oči žiariace v západe slnka. Vtom to svižne vyskočilo, ponorilo sa pod hladinu a rýchlosťou blesku nám zmizlo z dohľadu.

„Preboha, veď je to vydra!“ zvolali sme jedhlasne so smiechom.

Bola to vydra, živá a na love. Vyzerala však úplne ako telo utopenca, ktoré sa bezvládne zmieta v silnom prúde. Nižšie sa opäť vynorila na povrch a naposledy sme zahliadli jej mokrý čierny kožuch, ako sa leskne v slnečnom svetle.

Len čo sme sa vybrali naspať s plným náručím naplaveného dreva, na brehu rieky sa nám prihodila ďalšia čudná vec. Tentoraz to bol naozaj muž, živý muž na menšej lodi. Zahliadnuť loďku na Dunaji nebolo nič nezvyčajné, no v tejto odľahlej časti a počas prílivu sme to vôbec nečakali. Len tak sme tam stáli a vyvaľovali oči.

Neviem, či to bolo pre ubúdajúce svetlo, alebo pre lom svetla na krásne ožiarenej hladine, no nech to bolo akokoľvek, nedokázal som zaostriť zrak na to zjavenie. Zdalo sa mi, že vidím muža stojaceho na plavidle s rovným dnom, ktorý vesloval

dlhým pádlom a silný prúd ho unášal k opačnému brehu. Zrejme hľadel naším smerom, no vzdialenosť medzi nami bola priveľká a svetlo prislabé, aby sme jasne pochopili jeho zámer. Zdalo sa mi, že gestikuluje a niečo sa nám snaží naznačiť. Jeho rozohnený hlas k nám doliehal cez vodu, no vietor ho prehlušoval a nedokázali sme rozoznať ani jedno slovo. Bolo na tom celom niečo zvláštne – muž, loďka, gestá, hlas. Mal som pocit, že sa správa úplne nevhodne, nech už má na to akýkoľvek dôvod.

„Prežehnáva sa!“ vykrikol som. „Pozri, robí na sebe znak kríža!“

„Hádam máš pravdu,“ prikývol Švéd, pričom si tienil rukou oči a pozoroval muža, ako sa stráca v diaľke. Mihnúť oka ho nebolo, splynul v záhybe rieky so záplavou vrb, na ktoré dopadali slnečné lúče a menili ich na žlto-červenú nádheru. Hmla sa začala zdvíhať a postupne zahaľovať celú krajinu.

„Preboha, čo tu robí v tejto hodine?“ opýtal som sa napoly sám seba. „Kam sa vybral počas stúpajúcej hladiny a čo má znamenať ten krik a kríž? Myslíš, že nás chcel pred niečím varovať?“

„Zbadal dym z ohňa a možno sa zľakol, že sme duchovia,“ rozosmial sa môj spoločník. „Títo Uhri veria každej blbosti. Pamätáš si na predavačku v Prešporke, ktorá nás varovala, že sa sem nikto nikdy neodvážil, pretože to tu patrilo bytostiam z druhého sveta? Predpokladám, že veria na víly a živly, možno aj na zlých duchov. Ten úbožiak na lodi po prvý raz v živote videl na týchto ostrovoch ľudí,“ dodal po krátkej prestávke, „a vyľakal sa, to je všetko.“

Švéd nehovoril presvedčivým hlasom a správal sa trochu inak ako zvyčajne. Tú zmenu som si všimol okamžite, keď prehovoril, hoci som ju nedokázal presne pomenovať.

„Ak by mali dosť predstavivosti,“ rozosmial som sa nahlas – pamätám si, že som sa snažil pri tom spraviť čo najviac *hluku* –, „mohli by sa im na takéto miesto so starými bohmi rinúť celé zástupy ľudí. Rimania sem, do posvätných hájnikov, určite cestovali spolu so svojimi svätyňami, aby tu videli živelné božstvá.“

Zmenili sme tému a vrátili sa k večeri, pretože môj priateľ spravidla nevyhľadával takýto typ rozhovoru. Navyše si pamätám, že som bol v tej chvíli skutočne rád, že nemá predstavivosť. Jeho flegmatická, praktická povaha ma upokojila. Zároveň som voči nemu pocítil obdiv. Vedel splavovať dravé rieky ako červený Indián, prekonať nebezpečné mosty a vodné víry lepšie ako akýkoľvek beloch, ktorého som kedy videl sedieť v kanoe. Bol to skvelý spoločník na ceste za dobrodružstvom a oporný pilier, keď sa prihodilo niečo nepríjemné. Keď niesol kôpku naplaveného dreva (dvakrát väčšiu ako ja!), pozrel som sa na jeho drsnú tvár a svetlé kučeravé

vlasy a okamžite som pocítil úľavu. Áno, bol som vtedy skutočne rád, že ho mám – takého, aký je, a hlavne že nikdy vo veci nehladá nič, čo tam nie je.

„Rieka stále stúpa,“ dodal, akoby pokračoval vo vlastných myšlienkach a s výdychom pustil svoje bremeno. „Takýmto tempom bude ostrov pod vodou do dvoch dní.“

„Kiežby aspoň na chvíľu ustál *vietor*,“ povedal som. „Rieka mi je úplne ukradnutá.“

Stúpajúca hladina nás naozaj nijako neznervózňovala. V prípade potreby by sme dokázali vyraziť do desiatich minút a navyše platilo, že čím viac vody bolo, tým to bolo pre nás lepšie. Znamenalo by to silnejší prúd, ktorý by zaplavil zradné plytkiny, pre ktoré dosť často hrozilo, že sa nám prederaví kanoe.

Napriek našim očakávaniam vietor po západe slnka neustal. Práve naopak. Zdvíhal sa s prichádzajúcou nocou, kvílil nám nad hlavami a otriasal vrbami okolo nás, akoby to boli obyčajné steblá trávy. Z času na čas ho sprevádzali zvláštne zvuky pripomínajúce výstrely ťažkých zbraní, ktorých rany udierali na vodu a ostrov nemiernou silou. Spytoval som sa, aké zvuky asi robí takéto miesto a či by sme ich vôbec počuli, keby sme šli okolo.

No na oblohe nebol ani jediný mráčik a krátko po večeri na východe vykukol mesiac v splne a osvetlil rieku spolu s planinou kvíliacich vrb, akoby bol jasný deň.

Ležali sme na malom kúsku piesku pri ohni, fajčili, počúvali zvuky noci a veselo sa rozprávali o ceste, ktorú sme už mali za sebou, a o plánoch, ktoré nás ešte len čakali. Mapu sme rozložili vo vstupe do stanu, no silný vietor nám sťažoval čítanie, a tak sme spustili záves a zahasili lampáš. Žiara ohňa postačovala na fajčenie a na to, aby sme si videli do tváre. Iskry nám lietali nad hlavami ako ohňostroj. Niekoľko metrov za nami bublala rieka a občas silné šplechnutie ohlasovalo, že voda so sebou stiahla ďalší kus brehu.

Všimol som si, že sa zhovárame buď o ďalekých krajinách a zážitkoch z našich prvých spoločných táborov v Čiernom lese, alebo o iných témach, ktoré nemali nič spoločné so zvoleným miestom na prenocovanie. Ani jeden z nás nerozprával o prítomnosti viac, ako bolo potrebné – akoby sme sa mlčky dohodli, že o tomto mieste či uplynulých udalostiach sa hovoriť nebude. Nezaspomínali sme si ani na vydru, ani na muža na lodi, hoci za iných okolností by sme ich horlivo preberali väčšinu večera. Na takomto mieste ich, samozrejme, nikto nečakal.

Dreva bolo málo a udržať oheň nám dalo veľa práce. Vietor, ktorý nám fúkal dym do tváre, nás však nútil vstať po zásoby. Striedavo sme sa vydávali na výpravu do tmy a pri pohľade na kôpky, s ktorými sa vracal Švéd, som mal zakaždým pocit,

že mu to trvalo príliš dlho. A hoci mi naozaj nevadilo čakať na neho osamote, napriek tomu som trpcol vždy, keď na mňa prišiel rad prehrabať kríky za mesačného svitu a teperiť sa späť s drevom po šmykl'avom brehu. Dlhý deň strávený bojom s vetrom a vodou – a akým vetrom a akou vodou! – nás oboch vyčerpala, a tak bol večerný program jasný. Hoci sme chceli ísť spať skoro, ani jeden z nás sa do stanu neponáhľal. Ležali sme tam, udržiavali oheň, raz za čas niečo utrúsili, upierali zrak do hustej vrbiny navôkol a načúvali duneniu vetra a rieky. Opustené miesto nám preniklo do špiku kostí. V prirodzene tichom prostredí naše hlasy pôsobili po chvíli silene a dokonca neskutočne. Mal som pocit, že vhodnejšie by bolo dorozumievať sa šepotom a ľudský hlas, ktorý v hluku živlov i naďalej znel absurdne, teraz ukrýval niečo nezákonné. Ako keď niekto nahlas prehovorí v kostole alebo na inom mieste, kde sa to nepatrí alebo to možno nie je bezpečné, lebo by ho niekto mohol počuť.

Tajuplný ľudoprázdny ostrov zarastený vrbami, zmietanými vetriskom, na nás oboch zanechal silný dojem. Neprebádaný a málokomu známy, osvetlený len mesačným svitom, ďaleko od civilizácie, na hranici s iným svetom, cudzím svetom, svetom vrb a ich duší. A my sme sa ľahkovážne opovážili doň vniknúť, ba dokonca ho aj využiť! Nebola to len všadeprítomná tajuplnosť, ktorá vo mne tento pocit prebudila, kým som s nohami pri ohni ležal na piesku a hľadel cez lístie na hviezdy. Posledný raz som vstal a vybral sa po drevo.

„Keď oheň dohorí, poberiem sa do stanu,“ oznámil som rozhodne a môj spoločník ospanlivo pozoroval, ako som sa stratil v tieni.

Pomyslel som si, že na človeka bez predstavivosti dnes v noci pôsobí nezvyčajne vnímavo a otvorene predstave, že na svete existujú veci, ktoré unikajú našim zmyslom. Aj jeho dojala krása a samota tohto miesta. Spomínam si, že ma zmena v jeho správaní veľmi nepotešila. Nepustil som sa hneď do zbierania dreva, no prešiel som na druhý koniec ostrova, odkiaľ bol v mesačnom svite dobrý výhľad na planinu a riekku. Premohla ma náhla túžba po samote. Moje obavy boli tentoraz silnejšie. V hĺbke som si želal postaviť sa im a prísť na ich príčinu.

Keď som došiel k bodu, kde sa piesok začínal vynárať spomedzi vlín, príjemne ma prekvapilo čaro tohto miesta. Podobný účinok nemohol mať akýkoľvek iný „obyčajný“ kraj. Bolo tu ešte niečo iné, niečo znepokojujúce.

Díval som sa na spenenú rozbúrenú vodu, načúval šepotu vrb a zakrýval si uši pred dunením vytrvalého vetra. To všetko mi spôsobovalo zvláštnu úzkosť. Najmä vrbu. Ustavične niečo tárali a hulákali, raz sa smiali, škrekľavo vykrikovali, inokedy vzdychali – lenže rozruch patril k tajnému životu veľkej planiny, ktorú vrbu obývali. A nemalo to nič spoločné so svetom, ktorý som poznal, alebo so

svetom nespútaných, no vľúdnych živlov. Predstavoval som si zástup bytostí z inej dimenzie, ako sa zanietene rozprávajú o tajomstve, ktoré okrem nich nikto nepozná. Pozoroval som, ako sa spolu hýbu, pokyvujú zarastenými hlavami, vykrúcajú myriadu listov, hoci bolo bezvetrie. Pohybovali sa, akoby boli živé, a z nejakého neznámeho dôvodu vo mne prebúdzali hrôzu.

V mesačnom svite obliehali náš tábor ako obrovská armáda, ktorá vyzývavo natriasa striebornými oštepami, pripravená na útok.

Niektoré miesta majú svojský spôsob myslenia – aspoň v mojich predstavách. Sú to hlavne tábory tulákov, ktoré miesta buď uvítajú, alebo im pobyt rovno zamietnu. Tuláci si to „znamenie“ nemusia uvedomiť hneď, pretože popri stavaní stanu a varení nemajú čas na zamyslenie, no pri prvej prestávke – zvyčajne po jedle – to zistia. A označenie na našom stane medzi vrúbami bolo jednoznačné. Votrelci. Zakrádal sa ku mne záhadný pocit, kým som tam stál a rozhliadal sa. Prekročili sme hranice oblasti, v ktorej nie sme vítaní. Jednu noc na prenocovanie by možno ešte strpeli, no dlhý pobyt rozhodne nie! Pre všetkých bohov stromov a nespútanéj prírody, len to nie! Boli sme prví ľudia, ktorí vstúpili na ostrov, a naša prítomnosť nebola vítaná. *Vrby boli proti nám.*

Kde sa vo mne rodili tieto zvláštne myšlienky, priam prapodivné predstavy, netuším, no votreli sa mi, kým som tam stál a načúval. Napadlo mi, čo ak sa nakon ukáže, že tieto prikrčené vrby sú živé? Čo ak zrazu povstanú ako zástup živých bytostí, ktoré naverbovali bohovia, hneď ako sme prekročili ich územie, a v noci sa s obrovským burácaním pustia na pochod za nami naprieč rozsiahlymi močarínami – a potom sa *utíšia!* Pri pohľade na ne nebolo ťažké predstaviť si, že sa naozaj hýbu, zakrádajú k nám, ustupujú, tisnú sa na seba, nepriateľsky zazerajú a vyčkávajú víchor, ktorý ich konečne popoženie napred. Prisahal by som, že sa trochu zmenili, že zástupy potemneli a zomkli sa ešte pevnejšie.

Začul som nad sebou rozčítané volanie nejakého nočného vtáka a takmer som stratil rovnováhu, keď sa mi spod nôh prepadol do rieky s obrovským šplechotom podmytý kus brehu. Ustúpil som v poslednej chvíli, a tak som sa radšej vrátil k zbieraniam dreva. Bolo mi trochu do smiechu z tých divných predstáv, ktoré sa mi votreli do mysle a pobláznili ma. Spomenul som si na Švédov návrh pokračovať v ceste hneď na druhý deň a len som sa utvrdil v tom, že s ním naplno súhlasím, keď som zrazu pred sebou zočil predmet svojich myšlienok. Od ľaku som až poskočil. Stál dosť blízko, jeho príchod však prehlušili burácajúce živly.

„Dlho si sa nevracal,“ snažil sa prekričať vietor, „a začal som sa báť, že sa ti niečo stalo.“

No jeho hlas aj tvár prezrádzali niečo viac ako zvyčajne. Vzápätí som pochopil skutočný dôvod, prečo sa ma vydal hľadať. Prišiel za mnou, pretože toto miesto už počarovalo aj jemu a necítil sa viac dobre osamote, potreboval spoločnosť.

„Rieka stále stúpa,“ zvolal a ukázal na mesiacom osvetlenú vodu, „a fúka strašný vietor.“

Hoci nepovedal nič nové, v skutočnosti to bol zúfalý výkrik.

„Šťastie, že sme stan postavili na dobrom mieste,“ zakričal som naspäť, „mal by to vydržať do rána.“ Potom som dodal niečo o tom, že dreva je málo, aby som vysvetlil, prečo mi to toľko trvá, no vietor moje slová odniesol za rieku. Nemohol ma počuť, a tak sa na mňa len pozrel cez konáre a prikývol.

„Bude to šťastie, ak sa nám odtiaľto podarí odísť bez ujmy!“ zvolal na to. Pamätám, že ma tie slová trochu nahnevali, pretože ja sám som mal rovnaké myšlienky. Vo vzduchu visela hrozba a zmocnila sa ma zlá predtucha.

Vrátili sme sa k stanu, prihodili posledné drevo do ohňa a pomaly sme ho nohami postrkovali čoraz hlbšie. Ešte raz sme sa poobzerali okolo seba. Pomyslel som si, že za horúceho dňa by to bolo s takým vetrom ešte horšie. Do pamäti sa mi vryla jedna jeho zvláštna odpoveď, keď som svoju myšlienku pretavil do slov: keby mohol, radšej by si vybral typické júlové počasie ako tento „prekliaty vietor“.

Všetko bolo prichystané na noc. Obrátené kanoe ležalo vedľa stanu a zakrývalo obe pádla, vrece so zásobami viselo na kmeni vŕby a umytý riad bol odložený v bezpečnej vzdialenosti od ohňa – poruke na raňajky.

Posledné žeravé uhlíky sme zasypali pieskom a zaliezli sme do stanu. Poklop na vstupe sme nestiahli, a tak som z postele videl priamo na konáre, hviezdy a biely mesiac. Tancujúce vŕby a vietor narážajúci do nášho malého, no pevne zakotveného stanu bolo to posledné, čo si pamätám predtým, ako ma premohol spánok a všetko sa zrazu zdalo také vzdialené.

II

Vtom som sa prebral a vykukol cez otvorený stan zo svojej piesčitej postele. Pozrel som na hodinky pripnuté na plachte a v jasnom mesačnom svite som videl, že je krátko po polnoci – na prahu nového dňa –, čiže som si pospal pár hodín. Švéd naďalej spal po mojom boku, vietor zavíjal rovnako ako predtým, niečo ma pichlo pri srdci a znovu sa ma zmocnil strach. Z toho miesta vyžaroval nepokoj.

Rýchlo som sa posadil a vystrčil hlavu zo stanu. Stromy sa prudko knísali sem a tam, kým ich bičoval ostrý vietor. Náš malý zelený stan si však bezstarostne čupel

v bezpečí doliny, ponad ktorú vietor prechádzal bez toho, aby ho mohol zlomiť. Stále som však cítil nepokoj, a tak som potichučky vyliezol zo stanu, aby som skontroloval naše veci. Dával som si pozor, aby som nezobudil svojho spoločníka. Zmocnilo sa ma zvláštne vzrušenie.

Bol som už napoly von, kľáčiac na štyroch, keď som si všimol kriky naproti, ktoré svojím okrasným lístím vytvárali na oblohe rozmanité tvary. Čupol som si a upieral zrak do tmy. Nechcelo sa mi tomu uveriť, no naproti o čosi vyššie sa spomedzi vrúb predo mnou vynorili nejasné siluety. Konáre kmásané vetrom vyzerali, akoby sa okolo tých siluet zhlučkovali a vytvárali hrôzostrašné tvary, ktoré sa za mesačného svitu hneď menili. To všetko sa odohrávalo blízko, ani nie pätnásť metrov odo mňa.

Ako prvé mi napadlo zobudiť svojho spoločníka, aby ich tiež videl, no z nejakého dôvodu som zaváhal – asi som si v tej chvíli uvedomil, že nepotrebujem ďalšieho svedka. Medzitým som sa tam krčil a udivene vyvaloval oči. Bol som čulý ako rybička. Spomínam si, ako som si vravel, že sa mi to *určite* nesníva.

Vtedy som ich po prvý raz videl lepšie, tie majestátne postavy na vrcholoch stromov. Boli medenej farby, pohybovali sa vrtko a nezávisle od rozkývaných konárov. Videl som ich zreteľne, a keď som si ich obzrel už viac pokojný, postrehol som, že sú omnoho väčšie ako ľudia. Dokonca mi niečo navrávalo, že *nepatria* medzi ľudské bytosti. Bolo jasné, že to nemohli byť len tiene, ktoré vrhali tancujúce konáre v mesačnom svite. Hýbali sa samostatne. Stúpali v nepretržitom prúde do nebies a len čo sa dotkli tmavej oblohy, nebolo po nich ani stopy. Videl som, ako sa ich údy a obrovské telá prepletajú do mohutného stĺpa, strácajú sa v ňom a nato z neho vystupujú, vytvárajú kľukatú čiaru, ktorá sa ohýna, kolíše a skrúca spolu s vetrom zmietanými stromami. Nahé, splývavé postavy s matnou bronzovou pokožkou vyčnievali zo stromov, boli *akoby* súčasťou lístia, a stúpali do nebies ako živý stĺp. Nevidel som im do tváre. Plynulo prúdili nahor a ohýnali sa do veľkých kriviek.

Urputne som vyvaloval oči do tmy. Dlhو som si myslel, že postavy sa *určite* čoskoro rozplynú a stratia sa v rozkývaných konároch, čím sa potvrdí, že to bol len obyčajný optický klam. Hľadal som okolo seba dôkaz, že nesnívam, hoci som celý čas chápal, že meradlo reality sa zmenilo. No čím dlhšie som ho hľadal, tým som si bol istejší, že tieto postavy sú skutočné a živé, hoci možno nie celkom v súlade s tradičným chápaním, na ktorom by trvali kamera a biológ.

Ani zďaleka som nepocíťoval strach, ale v živote sa ma nezmocnil podobný pocit úcty a úžasu. Domnieval som sa, že hľadím na zosobnené živelné sily tohto strašidelného, prapôvodného kraja. Náš nečakaný príchod ich vyrušil natoľko, až sa prebudili. To my sme spôsobili ten nepokoj. V mysli sa mi vynorili príbehy

a legendy o duchoch a božstvách miest, ktoré ľudia od nepamäti uznávajú a uctievať. No skôr ako som prišiel na akékoľvek prijateľné vysvetlenie, pocítil som silné nutkanie ísť ďalej, a tak som štvornožky vyšiel zo stanu na piesok a postavil sa. Pod bosými nohami som cítil ešte stále teplú zem, vietor mi fučal do tváre a vlasov, žblnkot rieky mi vnikol do uší s prekvapivým hukotom. Vedel som, že sa mi nesníva, a tieto veci dokazovali, že moje zmysly fungujú normálne. Napriek tomu postavy naďalej stúpali od zeme do nebies, potichu, majestátne, v pôvabnej a mocnej špirále, ktorej som napokon podľahol. Cítil som, že musím pokľaknúť a uctievať ju – uctievať celou svojou dušou.

Možno by som tak aj spravil, keby do mňa z boku nenarazil vietor takou silou, že som sa zatackal a takmer aj spadol. Akoby ma vytiahol zo sna. Aspoň sa mi naskytl iný uhol pohľadu. Siluety tam boli naďalej, stále stúpali do nebies uprostred noci, no konečne sa mi začal vracieť rozum. *Určite to je len subjektívny zážitok*, uvažoval som, *čo neznamená, že nie je pravdivý, len subjektívny*. Mesačný svit a kónare stvorili v mojej hlave obrazy, ktoré som z nejakého dôvodu premietal navonok a urobil z nich objektívny obraz. Prirodzene som vedel, že to tak musí byť. Stal som sa obeťou živej vidiny. Nabral som odvalu a vykročil vpred po pieskovom teréne. *Prepána*, pomyslel som si, *to všetko sú len halucinácie? Je to všetko len výplod mojej mysle? Neargumentoval môj rozum starým márnym spôsobom na základe štandardov poznaného?*

Viem len, že už pomerne dlhú dobu stúpal do temnej oblohy mohutný stĺp postáv a vyzeral tak reálne, že by o tom nikto nepochyboval. A vtom zrazu zmizli!

Keď ich už zrazu nebolo a pominulo čaro z ich ohromujúcej prítomnosti, od strachu ma obliat studený pot. Vtom som si uvedomil nadprirodzený význam tohto pustého a hrôzostrašného kraja a začal som sa strašne triasť. Narýchlo som sa okolo seba poobzeral – s hrôzou v očiach hraničiacou s panikou – a márne hľadal cestu na únik. Keď som si uvedomil, že tým sotva docielim niečo platné, potichu som sa odkradol do stanu a ľahol si späť na svoj piesčitý matrac. Najprv som za sebou stiahol poklop, aby som zakryl výhľad na vrby v mesačnom svite, a potom som zaboril hlavu čo najhlbšie pod prikrývku, aby som stlmil kvílenie toho príšerného vetra.

III

Trvalo mi dlho, kým som znovu upadol do nepokojného prerušovaného spánku. Pamätám si, že som sa akoby potreboval uistiť, že nesnívam. No aj tak som spal len ľahkým spánkom, pretože niečo hlboko vo mne ani na chvíľu neopustilo stráž.

No tentoraz som od toľkej hrôzy vyskočil. Nezobudil ma vietor ani rieka, no neznáme blížiace sa kroky. Pomaličky som sa prebúdzal, kým som si nakoniec uvedomil, že sedím rovný ako svieca a počúvam.

Vonku sa ozývalo slabé pravidelné bubnovanie. Uvedomoval som si ho už dlhšie, ale započul som ho až počas spánku. Sedel som tam v napätí s doširoka otvorenými očami, akoby som vôbec nespal. Mal som pocit, že nemôžem dýchať, že ma niečo ťaží na hrudi. Hoci noc bola teplá, triasol som sa od zimy. Bol som presvedčený, že niečo tlačí na stan z oboch strán a sadá naň celou svojou váhou. Bol to vietor? Bubnoval naň dážď či kvapky z listov? Alebo vietor prinášal od rieky opar, ktorý sa zhluchoval do veľkých kvapiek? Hlavou mi preletel tucet možností.

Vtom mi zrazu svitlo: konáre topoľa, jediného vysokého stromu na ostrove, narážajú a obtierajú sa o napnutú plachtu stanu a pri ďalšom nápore vetra hrozí, že strom spadne a rozdrví nás. Nadvihol som stiahnutý poklop a vyletel von. Skríkol som na Švéda, aby vstával.

No keď som vyšiel von a postavil sa na nohy, videl som, že stan je v bezpečí. Nič okolo neho neviselo, nepršalo ani nemrhlo, ani sa nič neblížilo.

Cez vrbie sa predralo studené sivé svetlo a dopadlo na lesknúci sa piesok. Obloha nad nami bola naďalej posiatá hviezdami, vietor hlasno zavíjal, no pahreba na ohnisku už dotlela a zbadal som, že na východe sa za stromami červená obloha. Muselo uplynúť už niekoľko hodín, odkedy som tam stál a pozeral na stúpajúce postavy. Tá spomienka sa mi teraz vracala ako zlý sen. Ach, ako ma unavil ten neprestajný besniaci vietor! Hoci som bol strašne ospalý z prebdenej noci, hlavou mi prehánali neprestajné obavy a o odpočinku nemohlo byť ani reči. Hľadel som na rieku, ktorá ešte viac stúpala. Ovzdušie napĺňal jej hukot a jemný opar mi prenikal cez tenké pyžamo priamo na kožu.

Nevidel som však žiaden dôvod na paniku. Stále som nedokázal prísť na príčinu toho ťaživého pocitu na srdci.

Môj spoločník sa ani nepohol, keď som na neho predtým zavolať, no teraz ho už nebolo treba budiť. Pozorne som sa poobzeral okolo seba, preskúmal som očami okolie: obrátené kanoe, dve žlté pádla – tým som si istý –, vrece so zásobami zavesené spolu so záložným lampášom na strome a nekonečný zástup rozochvených vríb, ktoré nás zo všetkých strán obklopovali a utláčali. Svitlo, odniekiaľ sa ozval vtáčí škrekot a nad hlavou mi so svišťaním preletel krídle kačiek. Okolo bosých nôh sa mi sypal suchý, pichľavý piesok.

Prešiel som okolo stanu a vybral sa trošku ďalej do krovia, aby som sa pozrel cez rieku na druhú stranu brehu. Znovu sa ma zmocnil zlý, neznámy pocit pri pohľade na

nekonečné more vrb, ktoré sa tiahli až za obzor a v slabom svetle na úsvite nového dňa pôsobili hrôzostrašne, priam neskutočne. Našľapoval som opatrne a stále som si lámal hlavu nad tým čudným neutíchajúcim bubnovaním a akousi váhou na stane, ktoré ma prebudili. Určite to bol vietor, pomyslel som si – vietor, ktorý sa zapieral do neudupaného, horúceho piesku, zanášal suché zrnká do napätých plachiet nášho stanu a udieral na náš krehký strop.

A predsa sa môj vnútorný nepokoj a zlý pocit na duši po celý ten čas zväčšovali.

Prešiel som na opačnú stranu rieky a všimol si, že jej breh sa cez noc zmenil a že prúd so sebou stiahol veľa piesku. Namočil som si ruky a nohy do studenej vody a utrel čelo. Žiara na oblohe ohlasovala blížiaci sa východ slnka, s ktorým prichádzal nový deň. Cestou späť som zámerne prešiel pod vrbami, kde som videl stĺp stúpajúci do neba, no na polceste sa ma zrazu zmocnila strašná hrôza. Z tieňa vystúpila vysoká postava a svižne okolo mňa prešla, som si tým istý...

Spamätal som sa, až keď do mňa ohromnou silou narazil vietor. V otvorenom priestore sa strach prekvapivo zmenšil. Nespútaný vietor sa prehánal sem a tam. Spomínam si, ako som si uvedomil, že vietor sa často hýbe ako duch pod stromami. Strach, ktorý ma posadol, bol taký neznámy a obrovský, aký som nikdy predtým nezažil. Prebudil vo mne aj úctu a úžas a značne zmierňoval svoje najhoršie prejavy. Keď som sa dostal na najvyšší bod ostrova, odkiaľ sa mi naskytol výhľad na široký pás rieky, červenej od vychádzajúceho slnka, všetko bolo také krásne, že ma to úplne očarilo a prebudila sa vo mne zvláštna divoká túžba. Otvoril som ústa a takmer som na plné hrdlo vykrikol.

Nevydal som však ani hláska, pretože keď som očami prebehol z planiny za riekou späť na náš ostrov a pohľad mi padol na náš skromný stan napoly schovaný medzi vrbami, zbadal som niečo strašné, čo bolo v porovnaní s čím bol môj strach z vetra úplne smiešny.

Zdalo sa mi, že sa krajina usporiadala nejako inak. Uvedomil som si to, pretože som mal odtiaľ lepší výhľad – zmena zjavne nastala medzi vrbami a stanom. Stromy sa naň tlačili omnoho viac – boli zbytočne a nepríjemne blízko. *Posunuli sa bližšie.*

Vrby v noci potichučky našľapovali na sypký piesok a jemnými, opatrnými pohybmi sa nebadateľne približovali. No posunul ich vietor alebo sa posunuli samy? Spomenul som si na to neustávajúce bubnovanie a na váhu na stane aj na mojom srdci, ktoré ma nepríjemne vytrhli zo spánku. Chvíľu som sa kolísal vo vetre ako strom a snažil sa udržať si rovnováhu na piesočnom pahorku. Všetko naznačovalo

tomu, že v tom bol ľudský faktor, vedomý úmysel a silná nevraživosť, z čoho mi tuhla krv v žilách.

Nato sa okamžite dostavila reakcia. Tá predstava bola taká bizarná a absurdná, až mi prišlo do smiechu. No smiech neprichádzal ľahšie ako výkrik, pretože vedomie, že moja myseľ vníma takéto nebezpečné predstavy, priniesla nové obavy, že sa určite nevyhneme tomu, že útok príde cez našu myseľ a nie cez naše telo.

Vietor ma bičoval, očividne ma nešetril, slnko sa objavilo na obzore, lebo bolo už niečo po štvrtej ráno a ja som zo strachu zísť do tesnej blízkosti vrúb musel stáť na tom piesočnom pahorku dlhšie, ako sa mi zdalo. Potichu som sa odkradol späť do stanu, no najprv som sa ešte raz poriadne poobzeral okolo seba a áno, priznávam, spravil som niekoľko meraní. Odkrokoval som na teplom piesku vzdialenosť medzi vrúbami a stanom a zapísal som si práve tú najkratšiu.

Potichu som zaliezol späť pod prikrývku. Môj spoločník podľa všetkého stále tvrdo spal, čomu som sa skutočne potešil. Za predpokladu, že môj zážitok sa nepotvrdí, by možno nejakým spôsobom našiel silu poprieť ho. Za denného svetla som sa mohol presvedčiť, že to všetko bol len výplod mojej fantázie, nočné blúznenie, príliš živé predstavy.

Nič ma viac nevyrušilo a ja som takmer okamžite zaspal, strašne vyčerpaný, no stále s obavami, že znovu začujem to čudné bubnovanie alebo že pocítim ťažobu na hrudi, pre ktorú som sa nedokázal poriadne nadýchnuť.

IV

Slnko už bolo vysoko na oblohe, keď ma môj spoločník zobudil z hlbokého spánku a oznámil, že kaša je hotová a je čas na kúpeľ. Do stanu cez otvorený poklop vošla príjemná vôňa opečenej slaninky.

„Rieka stále stúpa,“ ohlásil, „a niekoľko ostrovčekov v strednej časti toku úplne zmizlo. Aj náš ostrov je omnoho menší.“

„Zostalo ešte nejaké drevo?“ opýtal som sa ospalo.

„Drevo sa zajtra stratí spolu s celým ostrovom,“ zasmial sa, „no dovedy nám vystačí.“

Skočil som do rieky v časti ostrova, ktorej veľkosť a tvar sa cez noc naozaj poriadne zmenil. Prúd ma zakrátko stiahol naproti stanu na miesto, na ktoré sme predchádzajúci deň vytiahli kanoe. Voda bola ľadová a kusy brehu po nej ubiehali ako krajina z rýchlika. Kúpanie v takýchto podmienkach bolo jedinečným zážitkom

a hrôzu z predchádzajúcej noci som zjavne pomaly vypustil z hlavy. Slnko páliło, na oblohe nebol ani jediný mráčik, no vietor vôbec nepoľavil.

Vtom som si uvedomil, čo chcel tými slovami Švéd povedať. Zmenil názor a viac necítil potrebu odtiaľ urýchlene odísť. „Dovtedy nám vystačí.“ Nazdával sa, že by sme na ostrove mali pobudnúť ešte jednu noc. Zaskočilo ma to. Noc predtým trval na niečom inom. Prečo zrazu zmenil názor?

Počas raňajok rieka s obrovským hukotom a šplechotom pohltila veľkú časť brehu, vietor nám z nej zanášal kvapôčky do panvice a môj spoločník dookola hovoril o tom, ako ťažko sa musí počas prílivu parníkom hľadať kanál na trase medzi Viedňou a Pešťou. No jeho duševné rozpoloženie ma zaujímal a udivovalo omnoho viac ako hladina rieky či problémy parníkov. Od predchádzajúceho večera sa nejako zmenil. Správal sa ináč – zrazu bolo v jeho hlase a gestách podozrivo cítiť trochu nadšenia, trochu plachosti. Popisuje sa mi to teraz s chladnou hlavou ťažko, no pamätám si, že v tom čase som si bol istý jedným – že bol vystrašený!!

Na raňajky toho veľa nezjedol a tentoraz si výnimočne nezapálil fajku. Vedľa seba mal mapu a študoval značky na nej.

„Mali by sme vyraziť do hodiny,“ povedal som vzápätí, pretože som mal pocit, že ho tým nepriamo prinútim aspoň niečo prezradiť. Ibaže jeho odpoveď ma poriadne zmiatla: „Mali! Ak nás nechajú.“

„Kto? Živly?“ opýtal som sa rýchlo s predstieraným nezaujmom.

„Sily tohto strašného miesta, nech sú už akékoľvek,“ odvetil, pričom nespúšťal oči z mapy. „Ak bohovia existujú, tak sú tu.“

„Živly sú skutočne nesmrteľné,“ odpovedal som s čo najprirodzenejším smiechom, aký sa mi podarilo zo seba vydať. Vedel som však, že moja tvár odráža moje skutočné pocity, keď sa na mňa vážne pozrel a povedal cez stúpajúci dym:

„Budeme mať šťastie, ak sa nám odtiaľto podarí ujsť bez väčšej ujmy.“

Presne toho som sa obával. Neudržal som sa a spýtal sa ho priamo. Mal som pocit, akoby som zubárovi odsúhlasil vytrhnutie stoličky – raz k tomu *muselo* dôjsť, tak prečo sa pretvarovať.

„Bez ujmy? Prečo? Čo sa stalo?“

„Tak napríklad, zmizlo nám jedno pádlo,“ oznámil potichu.

„Zmizlo pádlo?“ zopakoval som v šoku, lebo plaviť sa na Dunaji bez kormidla je hotová samovražda. „No čo...“

„A na dne kanoe je diera,“ dodal s rozochveným hlasom.

Len som naňho vyvaloval oči, nedokázal som nič iné, iba po ňom prihlúplo opakovať. Slnko páliło a piesok bol horúci, no napriek tomu som cítil z okolia

prichádzajúci chlad. Postavil som sa a nasledoval ho, keď vážne kývol hlavou a odviedol ma smerom k nášmu táborisku niekoľko metrov na opačnej strane ohniska. Kanoe naďalej ležalo na rovnakom mieste, na ktorom som ho videl včera v noci, obrátene s pádlami, vlastne len s *jedným* pádlom vedľa neho.

„Je tu len jedno,“ povedal a nahol sa za ním. „A na obrube má štrbinu.“

Mal som na jazyku, že niekoľko hodín predtým som tu jasne videl *dve* pádla, no v tej chvíli som si to premyslel a radšej som nič nepovedal. Pristúpil som bližšie, aby som sa naň lepšie pozrel.

Na dne kanoe chýbala dlhá úzka trieska a vyzeralo to, akoby ju odtiaľ niekto opatrne vybral, alebo ju vylomila ostrá hrana kameňa či vytrhol menší háčik. Po podrobnej prehliadke sme zistili, že diera presahuje až na druhú stranu. Ak by sme si ju nevšimli a rovno vyplávali, nepochybne by sme stroskotali. Najprv by drevo napuchlo, akoby chcelo dieru vyplniť, no keď by sme sa doplavili doprostred rieky, voda by natiekla do kanoe, ktoré nikdy nie je viac ako dva palce nad hladinou, zaplavila ho a rýchlo poslala ku dnu.

„Tak, máme tu pokus o prípravu obetného baránka,“ počul som, ako hovorí skôr sebe ako mne. „Dvoch, aby som bol presný,“ dodal, keď sa zohol a prstami prešiel po trhline.

Začal som si popískovať – čo podvedome robím vždy, keď som v rozpakoch – a úmyselne som jeho slovám nevenoval pozornosť. Presviedčal som sa, že len tára nezmysly.

„Včera večer tu ešte nebola,“ povedal vzápätí, postavil sa od kanoe a pozeral všade, len nie na mňa.

„Určite sa poškrabalo, keď sme ho ťahali z vody,“ prestal som písať a povedal som. „Kamene sú tu veľmi ostré...“

Zrazu som sa zasekol, pretože v tej chvíli sa otočil a zahľadel sa mi priamo do očí. Vedel som rovnako dobre ako on, že táto možnosť nepripadá do úvahy. Na začiatok tu neboli nijaké kamene.

„A takisto si ani toto neviem vysvetliť,“ povedal potichu, podal mi pádlo a ukázal na čepeľ.

Keď som ho zobral do ruky a preskúmal ho, znovu mi po chrbte prebehli zimomriavky. Čepeľ bola celá oškrabaná – poriadne oškrabaná, akoby ju niekto ručne a starostlivo obrúsil tak natenko, že prvý silnejší záber by ju celú odlomil.

„Spravil to jeden z nás, keď bol námesačný,“ povedal som chabo, „alebo... alebo ju možno skosil stály prúd piesku, ktorý do nej fúkal vietor.“

„Aha,“ riekol Švéd, otočil sa a zasmial sa popod nos, „ty máš vysvetlenie na všetko.“

„Rovnaký vietor, ktorý zachytil pádlo na kormidlovanie a odfúkol ho tak blízko k rieke, že spadlo do vody spolu s ďalším kusom brehu, ktorý so sebou stiahla rieka,“ zakričal som za ním odhodlaný nájsť vysvetlenie na všetko, čo mi ukáže.

„Aha,“ zakričal naspäť a ešte sa na mňa pozrel, než sa stratil medzi vrbami.

Keď som sa ocitol osamote s týmito mäťúcimi dôkazmi o ľudskom zásahu, moja prvá myšlienka bola približne nasledovná: „Musel to spraviť jeden z nás, no ja som to rozhodne nebol.“ No následne som si uvedomil, že za žiadnych okolností nemôžeme predpokladať, že to spravil jeden z nás. To, že môj blízky priateľ, spoločník na podobných výpravách, by sa na tom mohol vedome podieľať, v tejto chvíli neprichádzalo do úvahy. Takisto absurdná bola predstava, že táto jeho bezstarostná a nanajvýš praktická povaha zrazu zošalela a zaoberala sa chorými zámermi.

Napriek všetkému ma najviac znepokojovalo a umocňovalo môj strach, a to aj v taký nádherný slnečný deň v divokej prírode, vedomie, že v jeho *mysli* došlo k zvláštnej zmene – správal sa nervózne, placho, podozrievavo, všímal si veci, ku ktorým sa nevyjadroval, ukradomky sledoval chúlостivé udalosti, o ktorých je lepšie pomlčať – a čakal na vyvrcholenie, ktoré podľa mňa na seba nenechá dlho čakať. Intuitívne som sa dopracoval k tejto myšlienke, no ani sám neviem ako.

Narýchlo som skontroloval stan a jeho okolie, no nameraná vzdialenosť sa cez noc nezmenila. Vtedy som si po prvý raz všimol v piesku hlboké jamky rôznych rozmerov a hĺbky, od veľkosti čajovej šálky po šalátovú misu. Tieto miniatúrne krátery mal nepochybne na svedomí ten istý vietor, ktorý zodvihol pádlo do vzduchu a odvial ho k vode. Diera v kanoe bola jediná vec, ktorá zjavne nemala jednoduché vysvetlenie, a koniec koncov bolo naozaj možné, že sa dno zachytilo o niečo ostré, keď sme ho ťahali na breh. Obhliadka brehu, ktorú som následne vykonal, moju teóriu nepotvrdila, no aj tak som sa jej držal s ubúdajúcou dávkou rozumu, ktorú som považoval za svoju „súdnosť“. Nájsť vysvetlenie bolo absolútne nevyhnutné, ako ním je aj funkčné vysvetlenie vesmíru – nech je akokoľvek absurdné – pre každého jedinca, ktorý sa usiluje naplniť svoje poslanie na tomto svete a čelí problémom života. Toto prirovnanie sa mi v tom čase zdalo presné.

Dal som roztopiť živicu a vzápätí sa ku mne pridala Švéd, hoci ani za najlepších podmienok na svete kanoe nemohlo byť bezpečné na plavbu, ktorá nás čakala nasledujúci deň. Nenápadne som mu ukázal jamky v piesku.

„Áno,“ prikývol, „videl som ich. Sú po celom ostrove. No ty ich nepochybne vieš vysvetliť!“

„Samozrejme, že za ne môže vietor,“ odvetil som bez váhania. „Nikdy si nepozoroval tie malé vzdušné víry na ulici, ktoré všetko krútia? Tento piesok je dosť ľahký na to, aby ho zdvihol. To je všetko.“

Nič na to nevravel, a tak sme ďalej pracovali v tichosti. Po celý ten čas som ho potajomky pozoroval a mal som pocit, že aj on mňa. Zdalo sa mi, že neustále pozorne počúva niečo, čo som ja nepočul, alebo možno čakal, že niečo započuje, pretože sa jednoducho otáčal a očami prehľadával krovie, oblohu, ako aj opačnú stranu brehu cez medzery medzi vrbami. Dokonca si z času na čas priložil ruku k uchu a držal ju tam niekoľko minút. Nič mi však k tomu nepovedal a ja som sa na nič nepýtal. A kým opravoval diery v kanoe so šikovnosťou a pohybmi červeného Indiána, potešilo ma, že sa ponoril do práce, lebo som sa trochu bál, že začne hovoriť o zmenenom tvare vrb. Ak si to všimol, moja predstavivosť by viac nedokázala vyplodiť postačujúce vysvetlenie.

Napokon, po dlhšej prestávke, prehovoril.

„Čudné,“ vysypal zo seba narýchlo, akoby chcel niečo povedať a mať to za sebou. „Myslím tým tú vydru včera v noci.“

Zaskočil ma, pretože som čakal niečo úplne iné, a prudko som naňho pozrel.

„Dokazuje to, na akom opustenom mieste sme. Vydry sú strašne plaché zvieratá...“

„Jasné, o to mi nejde,“ skočil mi do reči. „Chcel som sa spýtať, či si naozaj myslíš, že to bola vydra?“

„Preboha, a čo iné by to bolo?“

„Veď vieš. Zbadal som to skôr ako ty a najprv to vyzeralo... *omnoho* väčšie ako vydra.“

„Zapadajúce slnko ju nejako na vode zväčšovalo alebo niečo podobné,“ odvetil som.

Chvíľu na mňa neprítomne hľadel, akoby bol zaneprázdnený inými myšlienkami.

„Mala nezvyčajne žlté oči,“ pokračoval napoly pre seba.

„To bolo slnkom,“ zasmial som sa nahlas. „Predpokladám, že ďalej budeš pochybovať o tom chlapíkovi na člne...“

Zrazu som sa odmlčal. Opäť neprítomne načúval, otáčal hlavu za vetrom a niečo vo výraze jeho tváre ma rušilo. Téma odpadla a pokračovali sme v plávaní. Zjavne si nedokončenú vetu ani nevšimol. O päť minút neskôr sa však na mňa pozrel ponad kanoe s dymiacou živivicou v ruke a mimoriadne vážnou tvárou.

„Ak by ťa to zaujímalo, predsa som rozmýšľal nad tým,“ prehovoril pomaly, „čo sme to na tom člne vlastne videli. Pamätám, že som si v tej chvíli myslel, že to nie je človek. Celý ten výjav sa vynoril z vody dosť nečakane.“